

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VECHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

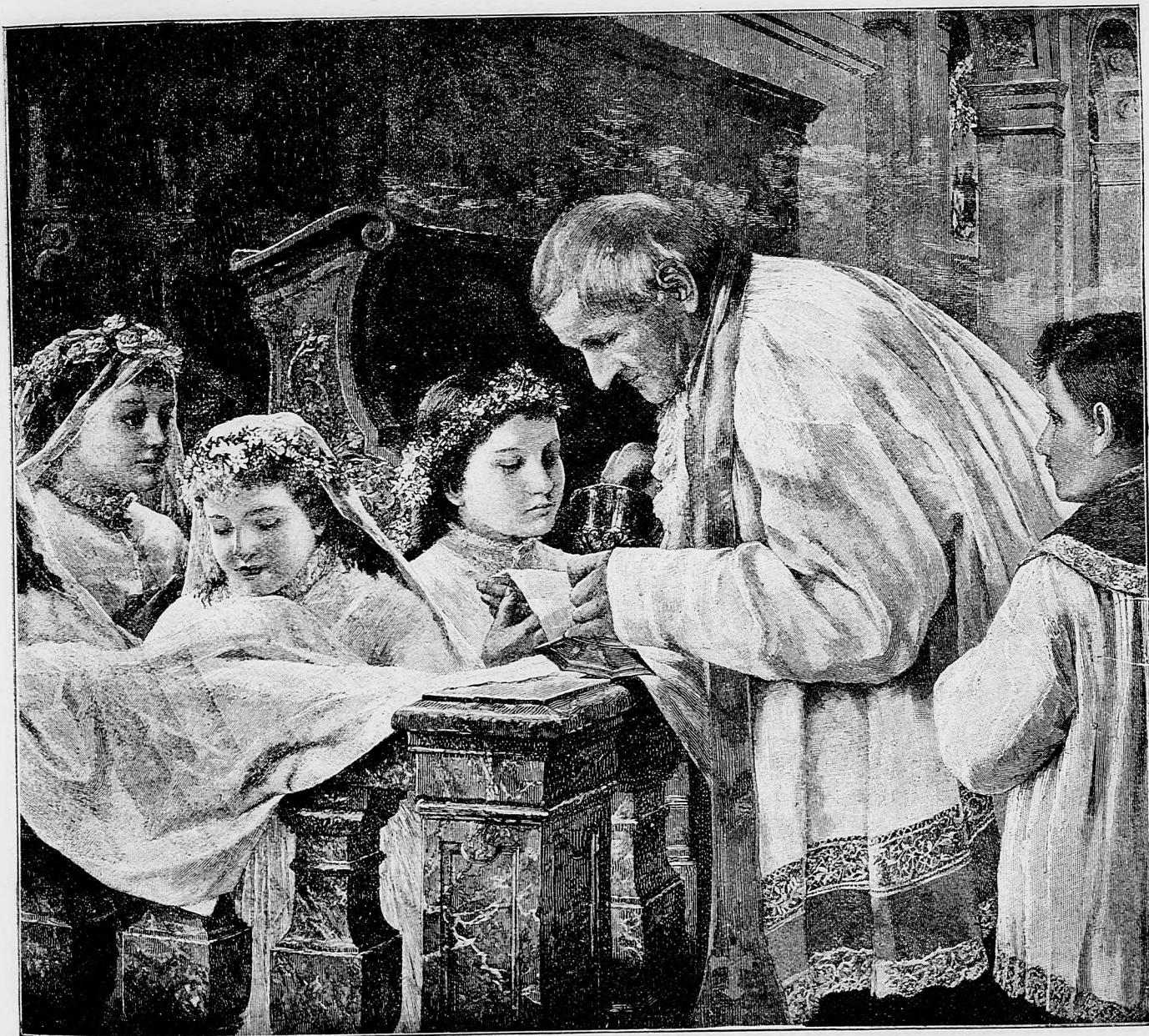
Majitel' a vydavatel' :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Prvé sväté prijímanie.

Vlastenectvo.

II.

Ovšem, že my katolíci milujeme a musíme milovať viacej cirkev, nežli vlasť, cirkev nám je nadovšetko i nad samú vlasť, cirkev nám je prvnia, avšak, a to si dobre treba zapametať — naša vrúcna srdečná láska k cirkvi neni na odpor, neni na újmu láske ku vlasti. Láska ku cirkvi a láska ku vlasti si neodporujú, ale jedna sa stáva druhou vznešenejšia, pevnejšia, a opravdovejšia.

Cirkev nutno viacej milovať nežli vlasť. Zákon prirodzený káže vlasť, v ktorej sme sa zrodili, milovať a chrániť, áno: keď tak potreba káže, má byť každý občan ochotný pre svoju vlasť život i majetok obetovať. Tým väčšou však láskou nutno milovať cirkev, od nejž sa nám dostal nie život telesný len, ale život nadprirodzený duše, ktorým uschopnení sme žiť a pracovať pre nebo, ktoré je našim jedine pravým cieľom. Vlasť nám ďalej poskytuje prostriedky, ktorými udržujeme život telesný, cirkev však prostriedky, ktorými uchováваме život duše, život nadprirodzený. Jako život duše je ďaleko drahocennejším nežli život tela a statky duše nežli statky časné, zemské, jako ďalej povinnosti, ktoré máme k Bohu, ďaleko závažnejšie sú, nežli povinnosti, ktoré máme k ľuďom, tak také viacej musíme milovať cirkev, nežli vlasť. — Tým, že sa nám dostalo dobrodenia pravej viery, dostalo sa nám zároveň i iného dobrodenia, stali sme sa totiž údami svätej cirkve katolíckej. Cirkev svätá nás jako matka v krstu svätom znovuzrodila k životu večnému, kojila nás od najútlejšej mladosti pravdami náboženskými. Cirkev nás neopúšťa v žiadnych okolnosťach života, ale v dobách zlých i dobrých hojne nám udeľuje z pokladu prebohatého milostí v nej uložených. Cirkev nám konečne uľahčuje poslednú hodinku života, aby sme došli šťastne pravej blahoslavenosti, blahoslavenosti večnej. Je to tedy svätou, svedomitou povinnosťou našou cirkvi sa pevne pridízať, ju zastávať, ju viacej väčšmi milovať, nežli vlasť.

Pres to však nadprirodzená láska k cirkvi a prirodzená láska k vlasti ani dosť málo si neodporujú, a to už preto nie, ponač plynú obe z tohož prameňa, súc sestry a majúc Boha svojim otcom a pôvodcom. Preto nemôže byť medzi

nimi vzájomného odporu. «Oboje zaiste môžeme a musíme milovať. Máme milovať seba samých, blahovoľnými byť k bližním, milovať máme štát a nositeľov štátnej moci; zároveň však musíme mať úctu a príchylnosť k cirkvi, svojej matke, a lásku k Bohu, ktorá všetko prevyšuje.» (Vid. Leva XIII. encykliku: «Sapientiae christianae» dto 10. januar. 1890).

V tom odporu neni. Syn, ktorý miluje rodičov, môže súčasne milovať svojho priateľa. Tým si nikterak neodporuje, ani jedna láska druhú nevylučuje, ovšem ale prvnia predchádza druhej.

Stane-li sa preda, že sa niekedy zdá, jakoby láska k cirkvi zdala sa odporovať láske k vlasti, toho príčina je jednak v nepriazni času, jednak v zlobe ľudskej. Sú totiž prípady, keď iné vyžaduje od občanov štát a iné zase náboženstvo, cirkev. To zvlášte zhusta sa dialo a deje od tých čias, čo sa rozmôhol židovskozednársky liberalismus a správcovia štátov počali štáty podľa zásad liberálnych spravovať a zariaďovať. Židozедnársky liberalismus nielen že je cirkvi a náboženstvu nepriaznivým, ale je zrovna nevereckým a bezbožeckým. Židozедnársky liberalismus je zaprisahaným nepriateľom Boha a všetkého, čo s Bohom jakokoľvek súvisí. Židozедnársky liberalismus je najurputnejší vrah sv. cirkve katolíckej. I neni divu, že v sebe chová ideu, s ktorými sa katolík za žiadnu cenu nesmie spriatelíť, a že jaké štátna moc vyžaduje veci, k nimž nemôže katolík práve tak svoliť, jako nesmie od viery odpadnúť a stať sa nevercom.

Odtialto pochádzajú rozpory a zdá sa nezriedka, jakoby katolíci verne sa pridržajúc cirkve, stavali sa taktu proti štátu a proti záujmom vlasti. Príčina, jak vidno, neni iná, než ktorú naznačuje sv. Otec v horemenovanej encyklike «Sapientiae christianae»: «To prichádza odtiaľ, že vládcovia štátov buď nedbajú na právomoc cirkve, alebo docela chcú, aby im bola cirkev poddaná» jako nejaká slúžka. «Niečo takého však nesmie pripustiť ani cirkev, ani opravdový katolík, aby totižto cirkev prišla do područia štátu, aby sa cirkev stala slúžkou štátu, alebo aby smel štát robiť zákony bez ohľadu na zákony božské a cirkevné alebo docela i proti nim.»

Často privádza taký rozpor medzi láskou k cirkvi a k vlasti také nepriazeň doby. Keď totižto ovládajú tú ako onú dobu heslá, vychádza-

júce z ducha viere a cirkvi nepriateľského. Takovým je za našich časov na pr. premrštené zbožňovanie národnosti. «Národnosť» stala sa za našich dní pre mnohých jakousi modlou, ktorej, dľa jejich mienenia, všetko by sa malo klaňať a obetovať. U nás túto modlu už i do chrámov, kostolov uvádzajú a na oltár miesto Boha postavujú a mnohí kňazia i laici sa jej klaňajú a obetujú. Kto tak nečiní, vyhlasovaný je ihneď za pansláva, za vlastizradcu. Tak sa to už neraz stalo i pisateľovi týchto riadkov, tak sa to stáva každému pravému, vernému katolíkovi, ktorý sa tejto modle klaňať a obetovať nechce. Avšak, či katolík smie v tomto ohľade povoliť? Nikoli. A to popredne z toho dôvodu, pretože idea národnosti, jak ju pestuje naša doba, zasahuje v doby pohanske a je sama pohanskou, prieči sa úplne učeniu kresťanskému. Pohanom bol rovnocenným a bližným len člen vlastného národa, ostatní mu boli menej cennými, cudzincami, barbary, ktorých, mal-li k tomu dost moci, bezohľadne utiskoval a utlačoval. Katolíkovi však je každý jednotlivý a každý národ rovnocenným, každý má isté nedotknuté práva, ktoré mu káže šetriť viera a svedomie. Každý človek je mu bližným; vidí v ňom svojho spolubrata, touž drahou krvou Kristovou vykúpeného. Nasledovne mu kresťanská spravodlivosť velí, by miloval svoju vlasť a národnosť, aby bol zároveň spravodlivým ku tým, ktorí sú inej národnosti. «Suum cuique!» «Každému, čo mu prináleží!»

Pohanské zbožňovania národnosti za našich časov mnoho už zlého a nespravodlivosti vo svete natropilo a neni poslednou z príčin chorôb, ktorými trpíme. V pohanskom zbožňovaní národnosti ukrýva sa však nielen nespravodlivosť k bližnému ale i nenávisť proti cirkvi, lebo uvedeno bolo v prúd zaprisahanými nepriateľami svätej viery a namierené je zvlášte a hlavne proti cirkvi katolíckej. Cirkev katolícka verná súc svojemu poslaniu, prijíma do svojeho lóna všetky národy bez rozdielu, po cetom svete. A nielen, že jednotlivé národy nepotlačuje, ale doprava im, hlásajúc im vznešené pravdy kresťanské, najvolnejšieho rozvoja a dodáva im novej sily tým, že ich čini časťmi ohromného celku, sveta kresťanského a podáva im s vierou zároveň i vzdelanosť kresťanskú.

Naproti tomu chcú nepriatelia pod heslom

národnostným porušiť jednotu v cirkvi, odtrhnúť jednotlivé čiastky, jednotlivé národy od tela cirkve katolíckej.

A tu nastáva otázka, jako sa má katolík zachovať v prípade, keď sú povinnosti ktoré od neho žiada štát, v odporu so zákonami božími a cirkevnými. Odpoveď je snadá, povedaná sv. Petrom v Skutkách apoštolských v kap. 5, 29: «Viaciej sluší poslúchať Boha, nežli ľudí.» Jako je totižto ťažkým previnením, k vôli ľuďom prestúpiť prikázania božie, tak je ťažkým hriechom, prestúpiť zákony Bohom dané k vôli zákonom a rozkazom ľudským, trebárs by i pochádzaly od štátnej moci.

Z tohoto dôvodu nesmejú katolíci byť poslušní takým zákonom, ktoré sú v odporu so zákonami prirodzenými, božími a cirkevnými, ale musia sa všetkými zákonitými prostriedkami zasadzovať o jejich odstránenia alebo aspoň spravodlivé pozmenenia.

Ináčež smýšľajú ovšem stupenci židozedskeho liberalismu, ktorí si natvorili pomocou moderných parlamentov, ktoré vraj zastupujú ľud a sú výrazom jeho «svrchovanej vôle,» zákonov dľa svojej chuti. Ními ujarmili cirkev a chcú pozvolna zničiť cirkev i náboženstvo. Pre týchto antikristov, zaprisahaných to nepriateľov Pána Boha nášho Ježiša Krista a jeho svätej cirkve, neni ani prirodzeného, ani božského, ani cirkevného práva. Vola väčšiny je týmto prekliatým antikristom svrchovaným právom, ovšem len väčšiny jejich.

Keď sa však katolíci vzpierajú takémuto znásilňovaniu pomocou umelých často násilnickým a nemravným spôsobom docielených väčšín a keď hája svoje práva zákonitými prostriedkami, hneď sa im predhadzuje neposlušnosť a vzpúra proti zákonej vrchnosti, a nadáva sa im do panslávov, do vlastizradcov. Ba veru katolíci nie sú ani vlastizradcovia, ani nerobia vzpúry, keď sa domáhajú nápravy a svojích práv. Užívajú pri tom len zákonitých prostriedkov a k tomu majú predsa právo. Aspoň v našich štátoch konštitučných by sa to malo rozumieť samo sebou. Vzpúry, revolúcie uvádzajú a k nim štvú len ľudia, ktorí odhodiac vieru a úctu pred Bohom, nezostávajú ovšem stáť ani pred trónami. Neboli to zaiste katolíci, ktorí spôsobili francúzsku revolúciu a všetky ostatné revolúcie v našom stoly.

Ale boli to židia, zednári, liberálni tatári, socialisti, komunisti, anarchisti, nihilisti a všeliakí nevereckí, neznabožskí lotristri, títo sjednotení antikristovia, títo zaprisahaní nepriatelía Boha Ježiša Krista a jeho svätej cirkve, títo spôsobovali a spôsobujú vždycky všetky vzpúry a revolúcie, a nie katolíci. (Viď. «Povinnosti katolíku za našich dob,» od Th. Dr. Methoda Kubiček. Praha 1900.)

My praví kresťania katolíci milujeme a musíme milovať našu vlasť, avšak predne a o mnoho viacej milujeme a musíme milovať našu svätú katolícku cirkev. Katolík, ktorý cirkev nemiluje, ten ani vlasť v pravde milovať nemôže, ten není pravý, ale len taký talmi vlastenec, talmi hazafík. Len pravý katolík je a môže byť pravý, dobrý vlastenec. Kde není kresťanstva, tam není, ani nemôže byť opravdového vlastenectva. Kto ničí náboženstvo, ničí i lásku ku vlasti. Kto nemiluje vlasť nebeskú, tým menej bude milovať vlasť zemskú. Najprv vlasť nebeská, potom vlasť zemská. «Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a spravodlivosť jeho,» volá Kristus Pán. Tu na zemi není naša pravá vlasť, tu sme len pútnici; pravá naša vlasť je tam v nebesách. Nie vlastenectvo, hazafíctvo nás spasí, ale jedine katolíctvo. Môže človek za vlasť trebárs i krev svoju vycediť, život svoj položiť, preto ešte nebude spasený, preto ešte nebude blahoslaveným, svätým mučedníkom; ale kto za Pána Ježiša Krista, za jeho sv. vieru, za jeho sväté náboženstvo, za jeho svätú cirkev krv vycediť, život svoj položí, ten je blahoslavený svätý mučedník, ten je spasený.

Ani to najhorlivejšie vlastenectvo samo osebe človeka nespasí. Spravedlivý sudca Pán Ježiš Kristus na súde nebude sa nás pýtať, jakí sme boli vlastenci, hazafíci, ale sa nás bude pýtať, jakí sme boli katolíci, jako sme zachovávali jeho sväté prikázania, jako sme poslúchali, ctili a milovali jeho sv. cirkev, našu to duchovnú o naše spasenia starostlivú matku.

Končím môj článok. Len pravý kresťan môže milovať a skutočne aj opravdu miluje svoju vlasť. Len kresťan môže byť, a je aj skutočne opravdivý vlastenec, opravdivý hazafík. Kde není kresťanského vlastenectva, hazafišágu. Židia, zednári, liberálni tatári, socialisti, komunisti, anarchisti, nihilisti, a všetci nevereckí, neznabožskí lotristri, títo sjednotení antikristovia, títo zaprisahaní nepriatelía Boha, Ježiša Krista a jeho svätej cirkve,

títo vlasť nemilujú ani milovať nemôžu, lebo oni žiadnej vlasti nemajú, jejich vlasť je celý svet, jejich vlasť je «ubi bene, ibi patria.» A keď i hovorí o vlasti, oni pod slovom «vlasť, haza» nerozumejú tú krajinu v ktorej bývajú, ale vyrozumievajú vždy tú svoju nadejnú «atheistickú židozdednársku svetovú republiku,» ktorá nič iného není, než «židovské svetové pánstvo.» Toto však bude tedy, keď príde na svet židovský Mesiaš-Antikrist.

Andrej Rojko, vyslúžilý farár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Výsledok spočítania ľudu koncom roku 1900

maďarské časopisy vítaly s nesmiernou radosťou a menovite preto, že počet Maďarstva obnáša už 51% celého obyvateľstva krajiny. «Alkotmány» prizrel sa lepšie číslciam a leje veľmi chladný tuš na rozpálené hlavy svojich maďarských kollegov. Píše medziiným: «... Mimo peštianskej stolice, ktorá vykazuje 20.09% prírastu, vyše priemerného pomeru vykazujú ešte stolice beregská 15.7, boršodská 18.05, užhorodská 12.15, zemplínska 8.87, marmarošská 14.07, sabolčská 16.98, satmárska 11.28 a ugočská 10.31%. Behom posledných desať rokov z týchto stolíc vystahovalo sa mnoho domorodého ľudu a prisťahovalo sa mnoho prišielcov. Tito, sotva že sa tu za niekoľko rokov ohrejú, vyznávajú sa za Maďarov, lebo to tak obchod vyžaduje. K týmto príde židovstvo Pešťbudína a miest ostatných, ktorí, až na veľmi malý percent, vyhlasujú sa tiež za Maďarov? ... K tejto neradostnej štatistike prichodí ešte i to, že číselnú silu Maďarov rozmnožujú úradníci a intelligentné zamestnanie vykonávajúce osoby, ktorí sa všetci vydávajú za Maďarov, ktorí však čiastočne pre svoje smýšľanie, čiastočne že sú roztratení po národnostných krajoch, čiastočne však pre ich pôvod nemožno vôbec k maďarskej fajte pripočítovať a tak ani nie sú dôkazom expansívnej sily fajty maďarskej. — K tomu ešte, že na vidiekoch, rýdzich maďarských ľudi plodiaciach — teda nie kulturmaďarov — prírast nedosahuje priemerný pomer, ba v Dunajsku práve veľmi klesá pod priemerný pomer, vykazuje totiž stolica baraňanská len 1.44, stolno-bølehradská 4.35, rábska 3.6, šomodská 5, šopronska 5.37, tolnanská — 0.9, železná 6.49, vesprímska 2.66 a zalanská 7.21 (v tejto býva ale vyše 1/4 Nemaďarov, menovite Horvatov, Vendov a Nemcov). Menované stolice sú však alebo skoro celkom čisto, alebo prevažne maďarské, a tak nemáme veľkej príčiny radovať sa obrovskému vývinu maďarskej fajty a obzvlášte nemáme príčiny dáko veľmi dôverovať v plodnú, hospodársku a kultúrnu silu Maďarstva.»

Inkompatibilita.

Výbor pojednávajúci o inkompatibilite znovu zasedá. Zaznačenia hodné je z týchto porád, že Kossuthista Olay, ten dobrý katolík, ktorý zo samého vlastenectva napadol palicou vyslanca-kňaza Lepsényiho, nuž tento hrdina teda navrhoval, aby nemohol byť vyslancom taký, kto je postavený pod vrchnosť cirkevnú *cudzozemskú*. Týmto chcel vytvoriť zo snemu všetkých katol. kňazov, ktorí sú podriadení Rímu, teda cudzozemskej vrchnosti cirkevnej.

Tiež Kossuthová strana navrhovala, aby sa vyslovila inkompatibilita aj na tých, ktorí v potravných a úverných spolkoch zastávajú úrad. Že tento návrh len k vôli židom predostreli, netreba nám prizvukovať, veď je známo, že páni židia ľúbili by tiež poslať v čerty všetky spolky a všetkých spolkárov. Nuž také hľa je to vlastenectvo Kossuthistov.

Vojna v južnej Afrike.

Z bojišťa anglo-búrskeho dochodí teraz málo správ.

Z Londýna telegrafujú, že dľa jednej zprávy Búri používajúc hmlu napadli generála Frencha a zajali ho i s 500 Angličanmi.

Nesnesiteľné dane.

Reč v p. Michala Juriss, vyslanca-ľudáka na uhorskom sneme.

Ctená snemovňa! Strana tá, ku ktorej prislúchaf som šťastný, už predtým dvoma rokmi vytkla si za heslo zníženie pozemkovej dane a uvedenie dane bursovej. Ohľadom na prvú (daň) nestalo sa nič, ohľadom ale na druhú až na posmech málo. Od tej doby už viacej, než 400 obcí upravilo prípis na snemovnu v tej záležitosti, aby daň pozemková znížená bola, lež bez výsledku. Že ustrojenie daňovania je u nás nespravodlivé, to chcem príkladom dokázať a p. ministrom do pozornosti odporúčať: V mojom volebnom okrese bydlí istý úradník vo veľmi skromných pomeroch, ktorý za 60 zl. kúpil si malú zahradku. (Čujme! na ľavej strane.) Aby si dakto nemyslel, že cenu tejže usporil si snáď z platu svojho, ihneď podotknem, že z peňazí manželkinho dedičstva kúpil tú zahradu a aby sa mu peniaze ďakosi nepotrtili, vynaložil ich na zahradu, lebo jednotliví naši úradníci sú mizerno platení, tak že jestli nechejú dlhov narobiť, nuž musia mnohokrát s manželkou i deťmi na krumplovej polievke živoríť. Najde sa však pomedzi mnohých úradníkov kde-tu jedna biela vrana, ktorý vie sa kroz sebazaprenie zachrániť od dlžôb, a takáto biela vrana je aj tento náš úradník, ktorý z dedičstva manželky svojej kúpil tú zahradu, aby mohol sa v prázdných hodinkách pokochať na vôni jednej štvrti siahovej zahrady, v ostatnej časti zahrady ale aby mohol dorobiť trochu ze-

leného do polievky. — Lež on stal sa teraz dľa našich zákonov grunto majiteľom, nakoľko od malej zahrady platí 34 hal. ročitej dane. Ako grunto-majiteľa na základe 34 halierovej pozemkovej dane dľa presných nezklamateľných a nezaznanlivých regúl našich zákonov daňových obťažili ho nasledovnými daniami: na daň II. triedovú zárobkovú platí štyri koruny, na daň všeobecnú dôchodkovú 11 halierov, na prirážku krajinskú choroliečby 13 hal., na prirážku obecnú 1 korunu 22 hal., na cestovnú daň 2 kor. 40 hal., na poplatky stavby vicinálky (Čujme! na ľavej strane) 65 hal., a základ všetkých týchto daní je pozemková daň 34 hal. po ktorej obťažili tohoto ubohého človeka 9 korún aj 21 halierovou daňou, prirážkou a Boh vie akými ešte poplatky. (Jozef Madarász: Smutná toto vec!) Pozrime teraz čistý výnos malej zahrady. Za pol vreca krumpiel, za malý ručný košík mrkvy a z vôni neviem koľko, dost' na tom, že čistý výnos malej zahrady obnáša najvyšš 2 koruny, daň ale je 9 korún 21 hal.

Ja et. snemovňa, nepochybujem o tom, že v celej snemovni nenachodí sa ani jeden zo spoluvyslancov mojich, ktorý neuznával nespravodlivosť a neludskosť tejto veľkej dane. Je síce pravda, že by dakto mohol povedať, že má plat úradnícky a jestli sa mu zachce vône kvetov, nuž nech platí. Proti tomuto nemám námietky, lež toto nevymlúva nespravodlnosť a neludskosť nášho daňového systému. Takto sú odanení grunto-majitelia.

Viďme teraz majiteľa domu. Jeden môj veriaci je nádenník, drevorubač, ktorý častejšie pracuje aj u mňa. Tento človek za každého jara včasne s manželkou i deťmi odchodí na Dolniu zem i tam cez celé leto až po neskorú jaseň ťažkou prácou zarába si chleba. Cez mnohé roky usporil sebe asi sto zlatých. Tomuto nešťastníkovi prišlo na um kúpiť si chatrč domom posmievanú, bo veď každého človeka túžbou jest, sebe vlastnú domácnosť zariadiť. Táto búda má tri miestnosti. Jednej z tých dier nadávajú že izba, druhej komora a tretej že kuchyňa. Nota bene tento chudobný človek bol doteraz bez dane a o tých farchách, ktoré ako daň sa mu navaliť, ani sa mu nesnívalo. Ale dľa našich daňových zákonov tento človek je teraz domovným majiteľom a na základe tohoto nasledovné dane mu vypísali: od domu platí dane 1 korunu 60 halierov. Zárobková daň 4 koruny, za manželku 1 korunu, na všeobecnú dôchodkovú prirážku 80 halierov, na obecnú prirážku 2 koruny 88 halierov, na poplatok stavby 90 halierov, teda dohromady platí 13 korún 58 halierov. Takto potom chudobný, stavší sa domovným pánom delník oľutoval založenie svojej domácnosti, lebo potrebné k tomu reparácie, opravy a dane veru mu to veľmi horkým učinily. (Pokračovanie.)

Na Marianský chrám Višňovský obetovali:

Z Čace: Benyács István 8 kor.; z Ošcadnic: Missik Károly 10 kor.; z Trenčína: Sztrechay Pálné 4 koruny; z Višňového: Ján Lonecko 4 kor., Tomáš Pagáč 4 kor.; Ján Otruba 2 kor.; zo Žiliny: Mihalovič 2 koruny.

Socialna choroba.

V katol. kruhu v Žiline dňa 10. a 17. marca predniesol J. Buday.

(Dokončenie.)

Pokým socialná demokracia sedela v zatvorenej izbe a osnovala svoju knihu o štáte budúcnosti so všeobecným majetkom a svobodnou láskou pozdvihnuli katolícki mužovia hlas svoj k zachráneniu stredného stavu a k zlepšeniu postavenia robotného ľudu.

Už v roku P. 1871. vysvetľoval kanonik Moufang v Mohuči svojim voličom nútnosť a ciele nového hospodárskeho zákonodarstva. Ale miesto toho, aby boli všetci pomocnú ruku podali katolíckemu strediu v spoločenskej oprave, začali rozhodní mužovia svobodnomyselnej strany hlasno volať do boja proti Rímu. Miesto nápravy ušiel sa Nemecku kultúrny boj.

No, katolícki mužovia nezúfali, neklesli. Ba naopak od rokov osemdesiatych neprestajne do života uvádzajú zákony ducha kresťanskej lásky, z ktorých len tri uvedieme.

Prý je zákon o nemocenských pokladniciach. Do pokladnice prispievajú istými čiastkami i pracodajca i robotník rovnako. V čas nemoce alebo inej nehody má právo robotník žiadať z pokladnice podporu na lekára a lekárneň. Týmto zákonom bola tisícom robotníkom vydobytá pomoc v čas nemoce, ktorá chudobného vždy dvakrát chudobného činí.

Zákonom o poistení proti úrazom, postarané bolo, že robotník, ktorý pri práci utrpel úrazy, žiadať môže bezplatné lekárske ošetrovanie a v páde neschopnosti ku práci i istý ročný plat, ktorý, jestli zomre, čiastočne i po ňom pozostalej vdove i sirotám sa vypláca.

A konečne zákon na ochranu robotníctva zakazuje dávať prácu v továrňach deťom niže 13. roku, obmedzuje prácu žien, prikazuje nedeľný pokoj, nariadzuje ochranné prostriedky pre život, zdravie a márnosť v miestnostiach pracovných atď.

Zákonmi týmito otázka socialná ovšem úplne rozlúštená neni; avšak myslíme, že sa stal počiatok, že sa položily základné kamene k ďalšej stavbe. Čo sa s nimi docielilo, neni mnoho, ale predsa niečo; nenie to slnko, ale len raňajšie zory. Zaiste má pracujúci ľud z nich viac osohu, než z mnohosľubných slov socialnej demokracie.

Najbližším úkolom zákonodarstva je na počatom diele ďalej pracovať a ho rozširovať. Každý krok, ktorý činíme, ukáže nám ďalší krok, ktorý činiť máme. Liberalizmom byly zrušené staré spolky, družstvá, cechy, ľud je rozdelený a rozptýlený; každý stojí ojedinelý a bez ochrany pre seba; jednotlivec proti všetkým. Rozptýlené vojsko, má-li víťaziť, musí byť spojené. Páni i robotníci majú sa spojiť v spolky a spoločne pojednávať o dennej mzde, pracovnej dobe a iných veciach na základe spravodlnosti a slušnosti. Práca neni, ako svobodomyseľnosť učí, tovarom, z ktorého peňažník ľubovoľne bohatnúť môže. Každá práca prospieva všeobecnému dobru, a preto treba k tomu smerovať, aby každý, kto

pracuje, tiež toľko si vyrobil, žeby mohol i so svojou rodinou slušne žiť. Robotník neni preto na svete, aby druhého obohacoval, ale predovšetkým na to, aby našiel slušné živobytie. Kvapky potu chudobného robotníka majú sa premeniť predovšetkým v mäkký chlieb pre neho a jeho rodinu, nie však v tvrdé pätkorunníky pre iných boháčov. Kapitál, peniaze, pôda, role, stroj sú bez pracujúcich rúk, bez úžitku a neplodné. Nemôžeme jest ani pole, ani peniaz; a Rothschild by hladom zahynul uprostried svojich pozemkov a pokladov, keby mu pilné ruky nezaopatřily chleba. Kapitál a práca musia sa spojiť, má-li sa docieliť úžitok obostranný. Kapitalista nemá celý úžitok strčiť do vaku, ale na úžitku má účasť brať i robotník, ktorý úžitok svojou prácou spolu vydobyl. Že účastinári, akcionári berú 20—40 procentov a robotník dostáva mzdu, pri ktorej hladovať musí, je podľa liberálneho hospodárskeho učenia docela v poriadku, ale zdravý ľudský rozum a prirodzená spravodlnosť to nikdy nedopustí. Kto stá robotníkov miesto seba nechá pracovať, nesmie ich konečne, keď sú už sodratí so žobráckou palicou do sveta vyhnat, ale spravodlivou mzdou má sa o to starať, aby delníci nielen živorili, ale aby si i niečo usporil a tak i imanie seba nedobudnúť mohli. Keď bude do života uvedená spravodlivá mzda, vtedy bude koniec shromažďovaniu na jednej strane millionov a na druhej strane hladu. Majetný, zámožný stav robotníctva je šťastie pre pracodajcu, a bezpečnosť pre spoločnosť; dáva mnoho vyrobíť priemyslu a remeselníctvu.

Malí remeselníci majú vystúpiť z osamotnosti a spojiť sa vo väčšie družstvá a spolky. Zakladať spolky neznamenať uvádzať snád do života zastaralé ustanovizne, ale znamenať nasledovať starú múdrosť z dejin vyplývajúcu, že len spojenými silami možno cieľu dosiahnuť, a že spojením sa i slabí soslilňujú. Spolky treba obdaríť právami, majú riadiť životné a mravné vycvičenie učňov a tovaryšov, majú ustáliť mzdu, pracovnú dobu, jakosť tovaru, majú sa oni starať o poistenie a úver; slovom majú byť sriadené na spôsob drievnych cechov. Podobnými spolkami opäť sa vzbudí v remeselníkoch povedomie, že náležia jedon k druhému. Naučia-li sa remeselníci spolu držať, budú si môcť zadovážiť i výhody veľpriemyslu a tak môže byť remeslo opäť pre remeselníkov vydobyté.

Nech nemá nik právo mať dielňu, len vyučený majster. Každý fušer nesmie si vyvesiť nad dvere majsterskú viechu, nech nesmie vyučenému riadnému remeselníkovi kaziť dôchodok, a odujímať odberateľov. Kto sa chce remeslom živiť, treba, aby sa preukázal vysvedčením vyučenia.

Stav roľnícky trpí hlavne prílišnými dlhami. Táto záhubná nákaza roľníckeho majetku má rozličné korigény. Vypínanie, opiltsvo, chuť po processoch, zničily mnohého roľníka. Peniaze sa chytró rozkotľujú, ale nemožno ich opäť tak chytró sohnaf. Roľník sa veľmi málo obáva robenia dlhov a ani nepomyslí jak rýchlo prínde doba platenia úrokov. Ďalšia chyba a záhuba roľníckych majetkov je zákonom dovolené prílišné rozdrobenie majetkov pri dedení. Prv pri dedičstvách nebol rozdelený sám majetok,

ale len úžitok z majetku, totiž peniaze v hotovosti, zbožie v sýpkach, plátno a iné podobné veci. Dnes nedelí sa mlieko, ale hneď sa zabije radšej krava, nerozdeľuje sa úžitok zo statku, ale statok sám; každý dedič odnáša kus roľníckeho majetku, a ponevác z toho kusa vyžiť slušne nemôže, odnáša sebou i nebezpečenstvo a dlhy.

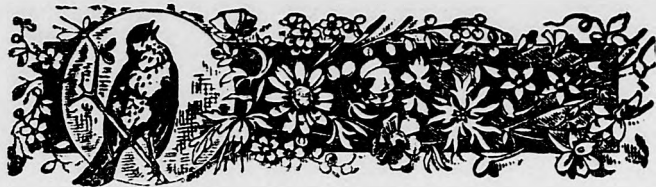
Toto všetko vidia socialní demokrati, ale ešte ani slovíčka nepremlúvili v prospech stavu roľníckeho a nikdy nežiadali, aby sa ohrozenému roľníkovi prispelo ku pomoci.

Zástupcovia však zásad kresťansko-socialných všetkou silou sa namáhajú, aby stav roľnícky, najdôležitejší stav v krajine, zachovaný bol a znovu do rozkvetu prišiel. Ovšem zákony ešte biedu stavu roľníckeho úplne neodstránia. Roľník musí sám rukávy vysúkať a tiež ruky k dielu priložiť.

Ani pre robotníka, ani pre remeselníka, ani pre roľníka nebudú nikdy také krajinské zariadenia, aby dakto i bez pílności, bez vedomosti, bez sporivosti, bez vlastného premýšľania a bez snahy udržať sebe, lebo snád i zbohatnúť mohol. V hospodárskom zariadení, v stajňach a na poli dá sa ešte mnoho opravovať. Nechaj role ležať úhorom dnešného dňa neni možno, roľníkovi treba, aby zo svojich rolí, za ktoré každý rok platí dane musí, tiež každý rok úžitok bral. I roľníci mali by sa sdružiť v spolky, ktoré im sprostredkujú spoločné stroje, krmné i hnojivé látky, poistenie proti ohňu a iným živelným pohromám, radu v záležitostiach právnych atď. Remeselnícko-gazdovské výpomocné spolky, takzvané Raiffeisenovky, aký sa horlivosťou zdejšieho pána kaplána práve tu zakladá, nemaly by nikde chybovať, chránia ony svojim lacným úverom roľníka a remeselníka pred úzerou, poskytujú peniaz ku kúpe lepšieho dobytku, umelého hnojiva a iných prepotrebných vecí, dávajú príležitosť usporené peniaze bez nebezpečenstva uložiť.

K zachovaniu a k rozkvetu stavu roľníckeho je ďalej potrebné, aby lepšie bolo zariadené delenie pri dedičstvách, aby bola ustanovená hranica, jak ďaleko sa smie roľnícky majetok zadĺžiť a rozdeliť.

Dnešnia bieda neni osud, ktorý by nebolo možno napraviť, neni ona železná nútnosť, proti ktorej márna by bola všetka ľudská snaživosť po náprave. Socialná choroba a bieda sa tak zmôhla liberálnym hospodárskym zákonodarstvom, treba ju zo sveta odstrániť, zo sveta opäť zákonodarstvom kresťanským. Púšťanie do sveta bezvýznamných frází, nejasné a nesplniteľné sny a sľuby o novom svete budúcnosti tu nevedú k cieľu, ale kludné a pokojné rozvažovanie a premýšľanie a vytrvanlivé pokračovanie dľa pevných zásad zákonitou cestou. Sv. Otec už vo viac obežníkoch naznačil cestu, ktorou kráčať máme. Zvlášte upozorňujem ct. poslucháčstvo na pápežskú encykliku slavne panujúceho Sv. Otca Lva XIII., ktorú tohoto roku v mesiaci januári vydal. Držme sa jeho návodu, priložme ruky k sebaobrannej práci a zaiste zlepšime stav náš a našej spoločnosti, dľa známeho slov. príslovia: «Pomôž si človeče, i Pán Boh ti pomôže».

BESEDNICA.

Kňaz.

Kňazská postać najvyš v cene,
všetka krása v tvojom mene,
ty si z raja ruža pravá,
kto fa vonia, ten uznáva.

Sláva tebe ty kňaz pravý!
bo si hodný všetkej slávy.
Ty si mi môj Anjel milý,
ktorý dávaš cnostiam sily.

Keď nemocný a v zármutku
volám kňaza hneď na skutku,
ako príde hneď mám radosť
hneď odíde od mňa žalost.

Dobrý kňaz sa vždycky učí,
tmu od svetla zjavne lúči,
neživám, s ľudom drží —
ten má veniec samých ruží.

To námestník pravý Krista
zlatá zora, pravá cesta
nie tí, čo sa svetom zobia
a ovečky na ňom zobia.

Kňazský úrad miluj lude!
veď ti to len sladko bude,
keď budeš už na posledy,
do rája fa vyprovodi.

Kňazolícky.

Zvada a škriepky dvoch sestier pre školské deti. (Cirkev a štát).

«Každá moc a vrchnosť je od Boha a neni moci, ktorá by od Boha nebola.» Taktó hovorí sv. Pavel apoštol a sv. cirkev za ním. Boh tu na tejto zemi nariadil a založil dve vrchnosti, aby spoločnosť ľudská udržať sa mohla. Svetskú vrchnosť: hlavy štátov, prezidentov, panovníkov, zákonodarcov a iných úradníkov pre časný, zemský dobrobyt spoločnosti ľudskej, a vrchnosť cirkevnú: pápeža, biskupov a iných kňazov pre duševné záležitosti a šťastie života večného. A toto sú tie dve sestry, ktoré od jedného otca nebeského pochádzajú. A tieto dve sestry v našich časoch tuho a ohnivo sa dožuvajú, nafahujú a procesujú, že ktorej z nich patrí škola. t. j. deti školské? Vlády a štáty hovoria: «nám patria deti» a cirkev zase hovorí: «neni pravda, prvé

právo na deti majú rodičia a cirkev, lebo živé telá dietok kroz rodičov sú splodené a kroz sv. krst cirkvi duša dieťaťa je znovu narodená a je dieťaťom božím a tak spolu aj dieťaťom cirkve zostalo». Ako majú rodičia právo a povinnosť dieťa chovať a vychovávať, tak aj cirkev má právo a povinnosť pokrstenej dieťaťa po kresťansky vychovávať a vyučovať. Vlády a štáty zase hovoria: «však ja ukážem, že ja mám pravdu!» a k tomu upotrebujú násilnosť: s jednou rukou vytrhnú dieťa a zavedú ho do školy a druhou rukou odsotia preč cirkev od dieťaťa.

Aby si tomu snadnejšie porozumel, pripomenem tebe tu súd a výrok kráľa Šalamúna múdreho, ako on dvom matkám dieťa prisúdil. Prišli totižto dve matky, ktoré v jednej spoločnej komorke bývaly, s veľkým plačom, krikom so zvadou a so žalobou pred súd kráľa Šalamúna, by jeho jasnosť a veličenstvo medzi nimi rozsúdila. Každá z nich mala nemluvniatko, a za jedného rána zbadaly, že jedno z týchto nemluvniatok je zatlačené, zadusené a mrtvé. Volaktorá ho v spánku prilahla a zadusila. Každá z nich tvrdila, že mrtvé dieťa toto je tvoje a to živé je moje. Včul teda kráľ Šalamon mal vec rozhodnúť v súde, ktorej z tých dvoch matiek má to živé dieťa patriť, a to bola ťažká vec lebo každá tvrdila a ako to baby v obyčaji majú, každá sa klnúla, že to živé dieťa je moje a nie hen tej, že je ono môj vlastný plod a tá druhá nemá práva naň. Nato hovorí kráľ Šalamún: «Každý musíme rovnako právo a pravdu prisúdiť, nech vkročí sem kat s ostrým mečom a nech to dieťa na dve rovnaké polovičky rozrúbe a každej z tých matiek nech dá polovičku, aby nemohly povedať že nespravdliive a stranne sa im súdilo.»

Tu skríkla jedna z nich: áno! tak je dobre! nech ona nemá viac nežli ja — a tá druhá zase s plačom skríkla: «pre Pána Boha živého! nie tak! ja nechcem aby dieťa moje bolo zabité a rozkatované, nech ho ona radšie celé živé dostane.» Včul poznal kráľ Šalamún, ktorá je pravá matka toho dieťaťa, tá totižto, ktorá mala ku nemu srdce a lásku — tú druhú ale, ktorá privolila, aby sa dieťa mečom rozdelilo, s potupou a hanbou ako nepravú vyhnali von.

Takéto škriepky sú už od dávna medzi mnohými štátmi, ale nie o jedno dieťa lež o viac millionov detí, vlastne o všetky, ktoré sú živé a ktoré sa majú ešte narodiť.

V predešlých časoch sv. cirkve zväčša sa len sama zaujala detí; neskôr štát a cirkev v pokoji podedili sebe túto starosť školskú. Včul v niektorých krajinách chce štát od razu všetky deti školské sám mať a cirkev zo škol vytisnúť. Kňazi vraj nemajú čo v škole hľadať, najviac náboženstvo učíť, ale aj to všade nie.

Vlády štátov chcú teda nad všetkými dieťkami od 6. do 15-ho roku v škole kroz svojich školských kaprálov sami kommandirovať, tak, ako nad vojakami kommandirujú. Nuž ale takéto kommandirovanie nad dieťkami je o mnoho tvrdšie, nežli nad vojakami, lebo vojaci dostanú v kasárňach bývanie, dostanú šaty a chôvu od štátov ba ešte aj «lénung» na šnaps a na viks. Deti školské ale

môžu v košielke polonahé, bosé a hladné do školy behať — štáty im nič nedajú, ba rodičia ešte musia aj platiť zato, čo ich deti štáty do školy chodiť nútia — a nedajú im ani šaty, ani knižky, ani pero, ani len kriedy, ani sa len nepýtajú, či majú čo, alebo nie.

Kedby tak včul mal súdiť múdry Šalamún medzi štátom a medzi cirkvou, čo myslíš, ktorému z týchto dvoch by on školské dieťa prisúdil? On by zaiste tak súdil ako pri tých dvoch židovských matkách to spravil on by prisúdil školské deti ta, kde je viac srdca a lásky ku deťom, totižto cirkvi, lebo ona je pravá matka, a tejto patrí vychovávanie dietok viesť a riadiť.

Že je u cirkvi viac srdca a lásky ku deťom nežli pri štátoch, to vidno je zo slov Spasiteľa, ktorý toto povedal: «nechajte malučkých ku mne prísť, lebo takéto je kráľovstvo nebeské» — a biskupom a kňazom zase povedal: «ako mňa otec poslal, tak posielam ja vás» — teda v povolani a v úrade biskupov a kňazov väzí aj tá povinnosť: vždy a všade sa zaujať za dieťky, a to oni aj vždy činili a činia.

Nie štáty, ale cirkev pôvodne založila a stavala školy, tak ako aj fary a všetkým kňazom v ktorých ešte nevyhasol duch Kristov, je najmilšia čiastka ich úradu vyučovať a vychovávať dieťky pre Boha. Matka vie najlepšie opatrovať malé dieťa, tak aj cirkev je opravdivou matkou pre nezakazené duše dietok. Ale aj deti samé majú obyčajne mnoho lásky ku kňazovi, keď je on len z polovičky tým, čím má on byť: totižto otcom duchovným.

Videl si teda ako smýšľa cirkev o deťoch, včul si pozreme, akého smýšľania boli štáty oproti deťom, ako sa ony oproti dieťkam ukázaly. Ja to tebe s dokumentami dokážem.

Nro 1. Z bibliky vieš, ako jeho veličenstvo cigáňsky vajda a kráľ egyptský Fárao rozkaz vydal po celom štáte egyptskom z príčiny blaha štátneho, aby všetky novonarodené pacholiatka židovské v rieke «Nil» byly potopené ako zbytočné — sotvá dieťa Mojžiš mohol byť oslobodený od tohoto štátneho rozkazu.

Nro 2. Neskorej o viac sto rokov pred narodením Kristovým grécky štát špartánsky zhabal, konfiškoval a pobral rodičom všetky deti. Keď sa ktoré narodilo, prišiel štátny kommissár a sluha a odvzitiroval dieťa, a keď našiel, že to dieťa je chybné alebo slabé, tak ho on úradne vyhodil von do jarku alebo medzi skaly, aby od hladu zahynulo alebo od potkanov a od lišiek zožrané bolo, aby prestalo vrešťať. Keď našiel, že dieťa bude stále a trváce tak ho rodičia museli vykrmiť a keď podrástlo, odobral im ho štát, aby ho v kasárni chlapčenskej medzi ostatnými štátnymi dieťkami ku vojančine a k šikovnosti, ako majú ľudí zabíjať, vycvičili.

Nro 3. Neskorej zase najdeme jedno veličenstvo izraelské štvrť kráľa Herodesa, aj tento zpríčiny štátnej vydal úkaz, aby všetky pacholiatka v Betleheme a v okolí a po celom vidieku byly usmrtené a dal ich násilne pozakáľať ako sa to s prasiatkami na pečienku robieva.

(Dokončenie nasl.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

V sbore katolíckych biskupov majú nastať početné zmeny. Do Rábu pojde vraj terajší spišský biskup Szmracsányi, do Sabadky pápežský pralát Julius Vározy a do Stolného Belehradu dr. Medard Kohl. Kto príde do Spiša, to sa ešte nevie.

Ctitelia Marianskí z okolia Trnavy. S týmto Vás nižepodpísaný upovedomuje, že processia púte do Mariacelly tohoto roku pojde z Trnavy dňa 6-ho mája. A síce ráno o 6. hodine je sv. omša v Paulinskom kostole po sv. omši pojde processia ku železnici, kde dočká ľudí z okolitých dedín a o 12. hodine sa pohne z Trnavy. Cestovné útraty sú jako obyčajne 6 zlatých. Modleníci sú mimo mňa ešte traja: Bazány, Císar a Fekete. V Trnave 11. apríla 1901. S uctou Jozef Kristofik.

Púť ku veľkému sv. Krížu. 4-ho mája pojde processia z chrámu pp. Františkánov (IV. okres) ku veľkému sv. Krížu. Púť táto trvá dva dni, síce nasledovne: v sobotu 4-ho mája o 5-tej hodine ráno bude sv. omša za pútnikov, a o pol 6. sa v mene Božom pohneme na železnicu (k západnej Viedeňskej stanici), o pol 7-mej sa pohne vlak z Budapešti, na železnici povezieme sa až po Dorog, a z Dorogu pojdeme asi 3 hodiny pešky ku sv. Krížu. V nedeľu 5-ho mája bude hrubá sv. omša ráno, a po vykonaní pobožností pohneme sa nazpät do Dorogu; tu sa zase sadne na vlak a medzi 4—5 hod. dorazíme do Budapešte. Karty na železnicu sa môžu dostať v sákrestii pp. Františkánov a u spevára Adolfa Röslera do 1-ho mája. Cena železnice z Bpešti po Dorog a nazpät' v III. triede 2 koruny. — V Bpešti, 15. apríla 1901. Adolf Rösler, spevár.

Tri divé svine za päť minút po tieto dni zastrelil Ján Komora nespalský rímsko katol. farár. Pekný výsledok chladnokrevnosti.

Neobyčajný sňatok. V Poľsku v obci Graholeci po tieto dni oženil sa istý 88-ročný starec a pojal si za manželku 18-ročnú dievča. Na veselie bolo povolané do 200 osôb, medzi ktorými bolo 11 synov, 63 vnukov, 33 pravnukov blaženého mladoženicha. Ale blaženosť mladoženicha netrvala dlho, lebo na veselí sa tak dobre zabával, že na druhý deň zomrel.

Nedávať peniaze bez kvitancie. V Pusztagyarmate hájnik Sárközy nedávno bol za drevo odovzdal 300 korún hlavnému lesnému, ale keď prišiel rad na účtovanie, lesný tajil a horár sa nemal čím preukázať. Nad týmto rozhorčený hájnik schytil flintu, zastrelil lesného a potom ušiel. Upovedomení žandári našli hájnika, ktorý keď videl, že ho už chytia, zastrelil sa. Keby si bol žiadal kvitanciu, dva ľudské životy by neboly padly v obeť.

Ruský jazyk v pruskej armáde. Pruskí dôstojníci v novšom čase tak usilovne učia sa rusky, že učiteľia ruského jazyka nestačia už dávať hodiny. Aj vláda podporuje dôstojníkov v tomto štúdiu a tí dôstojníci, ktorí v «Kriegsschule» s dobrým výsledkom složia zkúšku, dostanú 800—1000 mariek na cestovné trovy a trimesačný urlaub, aby mohli odcestovať do Ruska. Tento príklad teraz nasledujú aj synovia berlínskych veľkocupcov.

Zemetrasenie. Z Hajdušice nám píšu: Dňa 2. apr. večer o 6. hodine bolo v Hajdušici a okolí dost' značné zemetrasenie; trvalo asi 5 sekund a pohybovalo sa, nakoľko sme to určiť mohli, od juho-východu na severozápad. Všetko prišlo do pohybu, ešte aj stromy vonku, poháre zacengali. Od 32. rokov toto tretie zemetrasenie, tie predošlé tomuto poslednému, vzhľadom na silu, sa nevyrovnajú.

Prišiel od Búrov. Do Frivaldu vo Sliezsku prišiel minulé dni rodák, ktorý sa už dlhší čas zdržoval v Transvále a je majiteľom pivovaru v Johannesburgu. Bojoval 15 mesiacov s Búrmami proti Angličanom, ktorým padol do väzenia. Keď však složil prisahu vernosti Angličku, bol prepustený a teraz mieni vyčkat' koniec vojny vo Frivalde a potom sa chce vrátiť. Vec statočných Búrov vraj nepovažuje za ztratenú.

Oklamaní gazdovia. V Pereči (abaujská st.) pred niekoľkými týždňami objavil sa istý neznámy človek a rozchýril o sebe, že je bankár z Budapešti a že tým gazdom, ktorí potrebujú peniaze, zaopatrí pôžičky na lacné úroky. Mnohí mu sadli na lep a odovzdali mu isté summy na predbežné výdavky. Klamár, keď už sobral istú summu peňazí, bez stopy zmiznul z obce. Oklamaní gazdovia ho síce hneď oznámili u vrchnosti, ktorá kurentuje klamára, ale z peňazí najskôr im ostane len priuťah, aby nabudúce všeliakým klamárom nesadli na lep. Z tohoto prípadu môžu si mnohí vziať príklad, lebo múdry sa učí na cudzej škode.

Vražda na ulici. Z Nítry píšu, že tam vo Veľký piatok večer na Párovcách zavraždili jedného človeka. Jozef Forró, 24-ročný bez práce sa nachádzajúci, ktorý pred niekoľko dňami prišiel domov z vojančiny, pred krčmou Mórica Brauna pre jednu ženskú sa podohadoval s 19-ročným nádenikom Martinom Kuklom. Zvada sa skončila s tým, že Forró bodnul Kuklu do prs nožom. Poraneného hneď vzali pod opateru dvaja lekári, ale ho zachrániť nemohli, lebo o krátky čas zomrel. Forróva ale polícia zatkla.

Surový žart. Z Trenčína píšu: Vo veľkonočný pondelok sedel stoličný pisár Rudolf Bubla v jednom tunaj-

šom hostinci pri poháre vína a tichým spôsobom v dobrej nálade sa zabával s ostatnými prítomnými. Medzitým prišiel do hostinca aj zdejší daňový exekútor Volko, ktorý nemajúc inej zábavy, začal žarty stvárať a posmechy robiť zo staručkého 62-ročného pisára. Tento zpočiatku trpezlivo znášal neslušné žarty exekútora, ale konečne keď už toho bolo trochu pri mnoho, vstal hore, energične zavrátil rozpusteného mladého Volku a chcel opustiť miestnosť. Volo išiel za ním a sotil ho do dverí s takou silou, že úbohý starec padol na zem a pri tom si zlomil ľavú nohu. Bublu zaviezli hneď do nemocnice, záležitosť ale oznámili kráľ. zástupníctvu.

Ukradli srdcia zo zvonov. Zo Šalgova nám píše: V noci na Veľký piatok udala sa v našej obci špatná krádež. Jakási zlodeji vkradli sa do tunajšieho evanjelického chrámu a vyjdúc na vežu ukradli zo zvonov srdcia, aby vraj «luteráni nemohli vo Veľký piatok zvoniť». Pri vyšetrovaní nočný strážnik udal, že v spomenutú noc po polnoci videl dvoch chasníkov motať sa okolo evanjelického chrámu; boli to Jozef Dolník a Viliam Bolla, náboženstva rim. katolíckeho a susedia miestneho evanj. farára, ktorý oboch spomenutých už viackrát aj peniazmi bol podporil. Prípád vzbudil v obci trápny ruch.

Uprchnutý jeden «štvrtnotár». Obec Štrba je tak šťastná, že v nej dominujú nasledovní traja pp. notári. Jeden riadny okresný notár, ktorý bydlí vo Važci, druhý matrikár, a podnotár (ako ho ľud volá «pounotár»). Posledne menovaný má opäť pomocníka, ktorého ľud volá pán «štvrtnotár». Čo sa stalo, to sa stalo! Pán «štvrtnotár», ktorý neviem z akej príčiny chodil po obci v jednom kapci a v jednej topánke, (kto čítaš rozumej!) slúžil verne svojmu «fönök urovi». Fönök za túto vernosť sveril tomuto i vedenie matrik štátnych, ba čo viac, denný a nočný byt v tejto úradnej miestnosti p. «štvrtnotárovi» vykázaný a poskytnutý bol. Pán štvrtnotár za tieto použité dobrodenia, ktoré mal od svojho p. fönöka, nechtiac byť nevďačným, preukázal svoju vďaku čestným spôsobom, asíce: Pán fönök je nie doma, vždy ho treba všade hľadať, len v štátnej matrike nie (pošepnem vám kde je, bohzná kde s puškou pytliačí, lebo ani tú zákonite nevláči). 10-ho apríla p. štvrtnotár do 12. hod. v noci s obecným predstavenstvom popíjal si v krčme a boli všetci dobrej nálady. Na tej zábave súčasťnil sa i p. «helyettes matriky», ktorého poctivé remeslo farbiarské je, a ktorý zveleboval účinkujúceho pána štvrtnotára. Ale čo-že sa stalo?! Ráno 11-ho apríla išiel obecný hajduch obvyklým spôsobom zakúriť do pece p. štvrtnotárovi, otvoril dvere nezamknutej štátnej matriky, ale p. štvrtnotára verabože tam už nebolo, ani jeho batožiny. «Nožka pán» «fujas matijas» i 120 kor. zo škrine. Pán fönök počujúc tento zlý chýr, všemožne podujal poľovačku na svojho pána kollegu. P. štvrtnotára našli v Popráde pri hlučne trávenom čase, v miestnosti «nemravných činov». Žandarmeria ho vzala a oddala súdu. Pane dozorca štátnych matrik v Dolnom Kubíne, úpenlivo Vás prosím na Štrbu sa obzriet' zvlášte na civilnú štátnu matriku, či je v poriadku?! Opäť volám poriadok! Príď-že kráľovstvo Tvoje!

Zavraždený srbský kupec. V chotári obce Uj-Love v Bácske našli zavraždeného Milana Radanoviča, srbského kupca s ošipanými. Nešťastník asi pred dvomi týždňami lifroval do Budapešte ošipané a aj on sám prišiel do hlavného mesta. Ošipané predal a v nedeľu rano navrátil sa z Budapešte domov. V Szabadke vysadli do toho istého vozňa, kde Radanovič sedel, dvaja Srbi. Mali so sebou víno a ponukli aj Radanoviča, ktorý sa pustil s dvomi cestujúcimi do priateľského rozhovoru. Na stanici pred Novým Sadom všetci traja sosadli s vlaku a stáli sa v jednej krčme, kde sa kus do noci zabávali a potom odišli všetci traja. Odtedy týchto troch ľudí nevidel nikto, len mrtvolu Radanovičovu našli.

Müllerový dvojnásobno-elektromagnetický kríž, ktorý sa za krátky čas svetochýrnym stal, hojí všetky tie nemoce, ktoré sú v ozname pomenované. Medzi veľkou počte prichádzajúcich listov, ktoré dobrotu tohoto kríža chvália, jeden nasledujúce znie: Budapešť, 19-ho nov. 1900. Veľactený p. Albert Müller! Dolupodpísaný som Vami hotovený dvojnásobno-elektromagnetický kríž jeden mesiac nosil, pretože som mnoho trpel na chorobu nervov. Všetky inšie liečenia mi neosožili, jedine od tohoto kríža mi bolast prestala. Nechcem zameškať mojej povinnosti zadosť učiniť a aj na tomto mieste Vám vyslovujem vrelú vďaku a som hotový Váš kríž dvojnásobno-elektromagnetický, čo najrýchlejšie účinkujúci, bárskomu dôverne odporúčať. — S hlbokou úctou Anton Farkaš, početový úradník. — Adressa: P. Albert Müller v Budapešti, V., Vadász u. 42.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Veriaci z Dolných Repaš 101 korún; Szenavár (Hont. st.) Maria Glonek 12 kor.; Processia od sv. Anny 14 kor.; z Dolného Slavkova: Alžbeta Pankota 10 kor.; z Levoče: Maria Hostinsky 4 kor., Maria Benko 10 kor., Ján Stražik 10 kor.; z Veľkej Šuňavy: Martin Slavkovič 2 kor.; Oruska: Terezia Barczay 6 k. 80 hal.; z Domaňovec: Anna Kočíš 10 kor.; z Levoče: Martin Smik 2 kor., Katerina Martinko 4 kor.; z Dobšinej: Katerina Hlavač 2 kor.; z Veľkého Bobrova: N. N. 10 kor., Ján Kacvinsky 50 kor., Michal Gresch 50 kor., Štefan Slobodník 40 kor.; z Liskovej: Alžbeta Šebestiansky 3 k.; z Prievidze: Pavel Solčan 6 kor.; z Lučkoch: Zuzanna Pajko 2 kor.; z Ružomberku: Maria Kučer 5 k., Terezia Sikloň 5 kor.; z Veľkého Hnilca: Karol Dudva 4 kor.; zo Smiežan: Jozef Sarňak 3 kor., Ján Gurčík 2 koruny; z Malého Hnilca: Jozef Busuš 3 kor.; z Vitkovec: Ján Tomajko 2 koruny.

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovali.

Z Košickej Novej-Vsi: N. N. 6 korún, Ján Mačinga sbierka od robotníkov košickej stolkovej fabriky 49 kor. 20 hal.; z Košic: N. N. 10 korún.

Všetkým týmto dobrodincom nech zázračna levočská Matka Božská jejích almužnú hojne odplatí. Na všetko čo ku vnútornej a vonkajšej ozdobe tejto studienky potrebné bolo, dobrodinca už sa našli, len peniaze k budovaniu chýbajú. Čítelia Mariánski pomáhajte, lebo práca je už začatá a mnoho peňazí potrebuje.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodincov a mojích chudobných farníkov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou malbôu veleb. p. frátira *Konráda Švestky* z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdca Spasiteľovho a nepoškrvnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierat' mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhľadávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi *Gabrielovi* zostalo viac sto «Cvičebníkov mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebiť sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundického, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrečko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávku tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.
Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Z Lübecku z Nemecka: Sbíerka Františka Adamko 27 mariek, t. j. 31 kor. 72 hal., ku ktorej prispeli: František Adamko rodom z Kys. Nov. Mesta i s manželkou 10 marek, Peter Karol rodom z Čace 3 marky 40 hal.; Ján Spirák rodom z Nesluše 3 marky 40 hal.; Ján Pleško rodom z Nesluše 1 marku 70 hal.; Jozef Platek rodom z Ochodnice 1 marku 70 hal.; Adam Tulecz rodom z Illového 1 marku 70 hal.; Fero Zabka rodom z Lopušnej 1 marku 70 hal.; Peter Kiška rodom zo Stražova 3 m. 40 halierov.

Zo Štiavníka: Offera 24 kor.

Z Bytčice: Offera 3 kor. 80 hal.

Z Turč. Sv. Martina: Banka «Tatra» 50 kor.

Z Kollárovic: Offera 6 korún 50 halierov a Eduard Tvrďý, farár 10 korún.

Z Nitry: Schliek István 20 kor.

Vyzvanie.

Hľadám horlivých mužov po všetkých slovenských mestách a dedinách, ktorí by rozširovanie slovenských zábavivo-mravných spiskov na seba prevzali. Za unovanie zo sklepanej ceny 40 percentov im popustim. — Kto by bez odplaty chcel knižočky rozširovať, ten dvojnásobný dobrý skutok učini: 1. dá príležitosť našemu od mnohých tak neprave opustenému ľudu ku duševnému vzdelávaniu sa; 2. aj skutok milosrdenstva preukáže, lebo čistý dôchodok pre výchovu chudobných sirôt som venoval. — Prvá knižočka už vyšla z pod tlače pod názvom: «Sv. Anton Paduanský a chlieb chudobných» v pôvodnej cene bez procentu 6 halierov, sklepná cena jej bude 10 halierov. Druhá knižočka už sa tlačí pod názvom: «Návod k získaniu jubileumových odpustkov» s primeranými modlitbami v cene 8 halierov, sklepná cena bude 12 halierov. — Len z takých miest a obcí prosím sa prihlasovať za horliteľov, kde dovčuľ ešte nikto knižočky nerozširuje, alebo kde by aj viac bolo potrebné. S Bohom!
Constant Kniha, špitálský kaplán.

DOPISY.

Zo Štvrtku (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojím riadkom miesta v našom milom «Kreštanovi».

V 8. čísle «Kreššana» som o našom p. P. Guardiánovi písal, že kortešoval za žida. Dozvedám sa, že toto tvrdenie pravde nezodpovedá. Zlý človek, ktorému som ja dobromyseľne veril, ma oklamal a ja som jeho zlo-myseľnej lži na lep sadnul. Vec sa má tak, že P. Guardián nedržal so židom, ale bol za dobrého kreššana. Osvedčujem, že som P. Guardiánovi ublížiť nechcel a prosím ho za prepáčenie, že som ho nevedome očiernil, čo srdečne ľutujem.

V nádeji, že mi P. Guardián láskave odpusti, ostávam jeho verný farník
Jozef Vilček, stolár.

Budapešť.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášeho všeoblíbeného «Kreššana», by ráčila mojich pár riadkov, uverejniť.

Už od pradávna bola obyčaj medzi kreššanmi na Veľkú noc baránky zo všeliakého materiálu zhotovovať, ktoré s malou zástavkou zaopatrené boli. Baránok tento predstavuje Pána Ježiša Krista, ktorému zástava, čo znak víťazstva patrí. Žrd tejto zástavky má na vrchnom konci kríž a na plátne je tiež kríž. Velice nápadné bolo

na terajšiu Veľkú noc, že pri všetkých budapešťanských cukrároch zhotovených baránkov na žrdi zástavky kríž nebol, na plátne ale miesto kríža hviezda bola umiestnená. Pochodil som skoro všetky cukrárne a všade som to isté našiel. Na moje dovedovanie som dostal za odpoveď, že to vôbec všetko tak bolo objednané (rendelve volt), ba čo viac mali naloženo, z baránkov zástavky dolu vziať.

Kto to tak nariadil, som sa dozvedieť nemôhol, zdá sa že je to tajemnosť kšeftu alebo Lipótvárošského liberalismusu. — Poneváš dneská kresťanské sviatky židovskí kupei len k zvliekaniu kresťanského národa používajú, dobre by bolo uviesť tento ľud, aby si k sviatkom svoje symbolické predmety sami doma zhotovovali a predsa počas kresťanských sviatkov nič v sklepoch a cukrárnach kupovali, týmto by najbližšie sviatky turecké omnoho slávnejšie boli ako terajšia Veľká noc. N. N.

Püspökhatvan.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Do našej obci veru Bohužiaľ veľmi málo čísiel nášho milého «Krešťana» chodí, ani čo by tu u nás ani jedného kresťana-katolíka nebolo, čo by sme boli všetci pohani. Čo je za príčinu, neviem; či šanujú tých pár korún naši občania; a či neradi chcú dobré noviny čítať?

Dočítal som sa viac rázy v dopisoch o našej ľudovej strane a o voľbách ale ja veru o tom schválneho a radosného nemôžem písať nič. Lebo u nás aj 1896-tom voľba veľmi smutno šla. Nemali sme žiadneho vodcu, iba o takomto čase pred voľbou mali sme jedného velebného pána kaplána a administrátora, Ten nám bol asi jeden raz vysvetliť, že čo je to tá ľudová strana. Ináč by sme sa boli nazdali, že to jedia z ližicou. Ale potom aj ten odišiel, tak sme viac nemali žiadneho vodcu, až zase pred samou voľbou bol tu u nás vel. p. kandidát Révész a p. Podhoráni vice-rektor z Vacova. Tí rečnili s programom ľudovej strany v našej obci a predsa sme sa vedeli zdržať viac ako dve čiastky na ľudovú stranu a nie celkom tretia na liberálnu stranu. A tá mala veľmi mocných kortešov a naša ľudová nič niakých. Teda aj teraz neviem, ako budeme stáť ľudáci, jestli že neprídu rečníť voľaký ľudáci k nám na shromaždenie ľudové.

To som čítal v jednom svätom písme, že tam je naša potecha a naše vykúpenie na svätom kríži! Ale Bohužiaľ my už tuším nesmieme sa Bohu Kristu klaňať, a nesmieme jeho najsvätejšiu Matku, bl. Pannu Mariu pozdravovať s tým pozdravením s ktorým ju archanjel Gabriel pozdravil atď. Nedovolia sa nám modliť takí, ktorí sa nechcú modliť, lebo im pýcha prevyšuje múdrosť. Boli sme traja u nášho velebného pána dekana, aby sa nám dovolili na tom svätom mieste na kalvárii modliť a aj nám dovolili. Ale tí pyšní ľudia ich nahovorili a keď sa tam ľudia v deň sobotný sišli, poslali vel. pán dekan kostolníka, a tento hneď spravil medzi pobožnosťou roz-

broj, že sa tam neslobodno modliť len jednej osobe N. N. Teda z toho miesta rozohnať, na ktorom Pán Ježiš Kristus umrel. Veru je teda nie div, jako som čítal v «Krešťane» že možnejší alebo židia kričia, že dolu s krížom! a von s krížom! keď aj sami kresťania to robia.

Zostávam s hlbokou úctou ponížený čitateľ a predplatiteľ «Krešťana».
Jeden občan.

Z Veľkého Šáriša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Strach a hrúza obkľúči srdce človeka, keď sebe pomyslí o nastávajúcich voľbách! Jak to s nami bude! No ale ja myslím že milostivý Pán Boh nám pomôže, len v neho ufajme. Ten nám pomôže, ktorý zdvihnúť vlny morské a pomôhol národu izraelskému prez červené more a zahanbil Faraona. Tak on zahanbí aj terajších Faraonov. On, ktorý utíšil vetry morské, tak on utíši aj terajšie vetry, ktoré proti nás dujú, aby našu lodičku, cirkev sv. prevrátily. Len sa ku nemu obráťme a jeho pýtajme na pomoc. Ale nie tak, žeby sme jeho pýtali na pomoc, a sami povedali: ej to, čo že ja sám zrobím, ja sám i tak škodit nebudem, keď ja jeden nebudem pri ľudovej strane, a lepšie keď človek tam pôjde, kde dačo dostane. Pravdu máš, že sám nič nezrobíš, ale vezmi jednu nitku, tú ľahko roztrhneme; keď spojíme dve, už je mocnejšia; keď spojíme viacej, ešte mocnejšia, keď ale spojíme dovedna veľa, vtedy mocnejšia bude na povraz, tak že ju nebude vstave nikto pretrhnúť.

Tak i my milí krajani, spojíme sa dovedna, v jeden povraz, a držíme spolu tuho, neslúchajme nikoho, len spolu bojujme, za ľudovú stranu hoc by nám náš vlastný otec, alebo duchovný otec zabraňoval, ani tých neslúchajme. Lebo, keď otec synovi takú vec rozkazuje, čo sa protiví zákonu božiemu, vtedy nemá syn otca poslúchať.

Nedajme sa sklamať, jak aj my sme sa sklamali v pánu Hodóšim. Škoda že je už starý človek, no ale netreba sa čo čudovať lebo starý človek o rozum prichádza. Neverme starým, vyvoľme sebe mladého, silného, zdravého rozumu muža, žeby bol ozbrojený so zbrojom viery.

S Bohom

J. D.

Z Ružomberku

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť.

Náš «Katolícky Kruh» je jeden z tých, ktorý hneď po vzkrásnutí myšlienky zakladania kat. kruhov vo vlasti našej povstal. Jaká oduševnenosť, jaké krásne verejné vyznanie viery, braterskej lásky zrkadlil ten krásny prôvod, ktorý tiahnuť v onen čas z farského nášho chrámu do veľkej mestskej dvorany na «Mýte» ku otvoreniu «Ružomerského kat. kruhu». Keď človek počul vyberaných rečníkov, jako od srdca k srdcu hovorili a uzrel na tvári každého prítomného radostný výjav katolíckého

povedomia, plesal a bol toho pevného presvedčenia: «No už máme pevný hrad a hojný prameň, odkiaľ budeme čerpať silu k smelému vyznaniu nášho katolíckeho presvedčenia».

Krásny bol náš život, miestnosti vždy plné, bratská svornosť a láska k bližnému prekvitala; zdalo sa, že naše skoro celkom katolícke mesto skutočne v také pretvorené bude. Okoliti a miestni duchovní a k tomu povolani svetskí držali nám prednášky, ktoré jak k duševnému, tak k hmotnému dobru nám slúžiť mohli. Slovom šťastní sme boli.

Lež Bohužiaľ; jasnú oblohu kruhu nášho zatienil oblak hustej, čiernej mrákavy. Navštevovanie miestnosti skleslo, duch začal oslabovať; tu i tu vysvitla sa nejaká roztržka, jednotliví údovia sadli na lep falošným prorokom; — slovom — ospalí sme, alebo ťní nás uspali.

Pomaly hasnul v nás život čulý; len sme živorili.

Tí, ktorí «matičky našej» verne sme sa pridržali, skladali sme nádej v Bohu, silne veriac, že svojim pomôže.

Vynasnažovali sme sa iskierečku života nášieho roznieť v plameni udržať a neprajníkov našich presvedčiť, že mýlne a bezzákladné je ich počínanie a že našou nezvratnou zásadou je: slúžiť Bohu, vernými byť kráľovi a milovať vlast našu. Naším heslom bolo, je a bude: «Miluj bližného, ako seba samého».

Pomaly kruh náš ožil. Cieľom dosiahnutia pružnejšieho a reznejšieho života, vzkrsla myšlienka utvoriť spevokol katol. kruhu s miešaným sborom. Po premožení ťažkostí začiatocných — buď Bohu chvála — dožili sme sa želaného výsledku. Napredujeme. Sbor náš pozostáva asi zo 40 účinkujúcich údov. Tu je shromaždený kvet mládeže našej.

Spevokol náš pilne študuje a účinkuje zadarmo pod vedením veleb. p. Jozefa Tomkuljaka katechetu, ktorému ku veľkej pomoci stojí náš už síce šedinamy posiaty, ale jarý p. Karol Hölszky. Čulý život a zdarné účinkovanie spevokolu dokazujú dosavád zriadené slávnosti a plesy, ktoré popri značnom hmotnom osahu, doniesli nám želaný mravný zisk, čo neodškriepiteľným dôkazom je, že katol. mešťanstvo naše začína pochopovať význam slov: «Spojenými silami všetko». Z čistého osahu, pozostaleho zo zriadených slávností a plesov, obetoval spevokol pre «Učiteľský vdovsko sirotský spolok v Liptove», tiež značnú summu. Vďaka mu!

Príčina, pre ktorú som sa hlavne pera chopil je tá, aby som tu verejne vďaka srdečnú vyslovil riaditeľstvu a jednotlivým účinkujúcim údom spevokolu katol. kruhu, za tú ochotu a neunavnú usilovnosť, ktorou povzbudení cez dobu svätého pôstu našťudovali «Lamentatie» a tiež dľa predpisu cirkevného v stredu, štvrtok a v piatok veľkého týždňa v chráme farskom na česť a chválu božiu a ku povzbudeniu veriacich, tak predsi sme predniesli.

V prvom rade vďaka veleb. pánu Jozefovi Tomkuljakovi. Nech Pán neba dá mu sily a neodnime od neho ten veľký poklad trpezlivosti, ktorý v ňom počas vyučovania «Lamentatie» istotne, sfa očel utvrdený bol. Bla-

žená obec, ktorá takého milovníka spevu za svojho duchovného otca niekdy dostane!

Myslím, že len svoju povinnosť plním, keď nášmu milému, vždy ochotyplnému «Nestorovi» spevokolu pánu Karolovi Hölszky srdečne prajem, by mu Boh dal sily a zachoval jeho jarého ducha ešte i na mnohé a mnohé roky.

Vám milé a ochotné panie, ktoré s mládežou účas beriete vo speve, daj Bože sily, aby ste vždy našly času — po zaopatrení svojej domácnosti — dať výraz svojmu katol. smýšľaniu.

Tebe ale milá kvetúca mádež, Ty nádej naša! daj Bože stálosti, by si pod práporom svätého križa vieru svoju neohrozene vyznávala a hodnou sa stala nie len požehnaná rodičovského, ale aj celého kresťanstva.

Pokračuj a napreduj v započatom diele!

Snuj viece tvojej nevinnéj zábavy, prospievaj v dobrom pred Bohom a pred ľuďmi!

Nevšímaj si pokrytých nápadov potajomných zlostníkov, ktorí ostrým mečom jazyka zlosť sháňajú. Pomysli: «Kto trpí ten panuje», hrdza sa zlata nechytí. *Tichý.*

Odkazy redakcie.

N. N. Budapešť. Hľa, jako ste nás prekvapili! Ani sa človek ozaj nenazdá z jakých vážnych rúk nám prichodia dopisy. Boh Vám ráč odplatiť. Prosíme aj naďalej vzpomenúť si na nás! — **J. Pleteník V. v Štr.** Sláva Vám! Takých rezkých, nebojatých mužov nám treba! Za pravdu sa nebáť! — **Vp. C. Kn.** V tomto čísle máte i vyzvanie i recenziu. Smutno, že nenašiel náš šľachetný úmysel súzvuku. My osmeľujeme sa poznamenať, že prvý pokus Váš pravdepodobne budú naši spisovatelia ostro posudzovať. Pravodis prekladu je veru slabý. My túto poznámku robíme len z dobrého mienenia, bo z vlastnej zkušenosti známe, že naši vzdelanci slovenskí ani neobzru sa o spis, v ktorom jesto viacej chýb. — **P. Hugo Martiny v Trnave.** Tak patrí písať! Kde je jaká chyba, len sa smelo ohlásiť proti nej. To máva vždy lepšie výsledky, ako bojzlivé ponosy. — **Janko Šárišan.** Robte čo môžete. Keby jako bolo, nesmieme zúfať. Milodary už až v budúcom č. — **F. Polanský, Vysoká.** My sme uverejnili váš prvý dopis. Na to sme museli uverejniť aj odpoveď. S týmto mala by vec byť vybavená. Zvady a urážky nemôžeme uverejňovať. Nebolo by vám to nikomu ani na osoh ani na česť. Rukopisy pošleme vám nazad. — **Vp. Andrej R.** Článoček i s dodatkom je práve na čase. O tých otázkach nemožno dost písať. — **P. P. drotár, Zákopčie.** Teraz sme nemohli vaše riadky prezreť a opraviť. Odpíšte nám, či žiadate si aj meno uverejniť. Dopis pojde tiež do rezervy. — **Piešťan.** Škoda bolo tak ďaleko všímať si toho krátkeho dopisu. Rozhodne osvedčuje sa tu, že dopis musel skutočne dáky chudobný písať, alebo aspoň človek, ktorý žiadnych škôl krome ľudových nechodil. Myslíme, že pre takú maličkosť do verejnosti vystupovať by sa vám nevyplatilo. Nuž na žiadosť uverejníme vašu odvetu.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac prítokov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Na hlavný obraz Srdca P. Marie na Hore Levočskej Zuzanna Reňak z Košíc obetovala 120 korún.

Prvé putovanie v roku 1901-om do

Rímu a Loreto.

Odehod: 25-ho apríla 1901 z Budapešte večer o 8 hodine 30 minútach.

Ceny: III. trieda 42 zl.
" II. " 95 "
" I. " 120 "

Z obšírným vysvetlením vďačne poslužíme

Magyar Utazási Iroda.
Budapest, IV., Ferencziék-tere 2. sz. I. em.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25—7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ————6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pälence 6· ———— kor., na várku 7· ———— kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Lekvár srbský transito 17·50—50 — po klgr.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·20	24·—	22·80	21·80	21·40	20·20
	6	7	7½	8		
	18·50	15·80	14·—	11·—		

Otruby. po 100kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50— — kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 8·75.— — brnava 7·50— —, pestrá 6·50— —, drobná 9·50— — 9·75, cúdená 10·50— —. *Hrach:* 10·50—12·50, lupaný 20· — —. *Šušovica* horšia 8· — —, lepšia 14· — —. *Mak:* 25· — —26· — —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 53· — —61· —. Lucerna 40· — —50· —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50· —, Slanina $\frac{3}{100}$ 45· — $\frac{4}{100}$ 42· — —, udená dobrá slanina — — po 50 klgr.

Olej repcový 80· — — za 100 klgr.

Petrolej trojkrížový 43·75, dvojkrížový 42·25 za 50 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; telaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: stredne k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina. Tlačou a nákladom Karla *Salvu* v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, že to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento není ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 7. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtlačiarňi Jána Bežu a spol.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej barvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-a Firnis 72 hal.
(36 kr.)

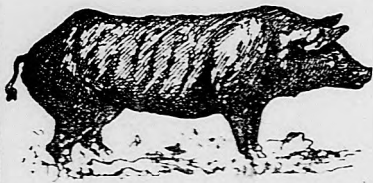
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'aša 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapest, VII., Dob-uteza 46.

Pozornosti našich hospodárov

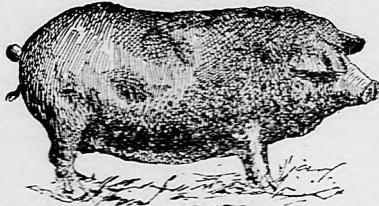
čo najvrelšie odporúčame po
celom svete rozšírený a za
výborne účinkujúci uznaný
liek

proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou
slohou nielen od rozličných chorôb zachráni oštipané, ale aj vykrmeniu
týchto v najväčšej miere
pripomáha; o čom mnoho
tisíc dakujúcich listov a
osvedčení svedčí. — Cena
spolu s návodom jedného
pôvodného polkilového ba-
lika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.8019 kilového balika franco
posiela**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch,
krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil
úplne zdravie, — o čom pôvodné
dokumentá svedčia. Pri riadnom
užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho pri-
rodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, za lamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému,
katarrhu, zouchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boľeniu hlavy,
zimnici, ziatej žile, výsypu, žltenci, bledacke a starým otvoreným
ranám

Cena týchto piluliek je tak ľavna že každý chudobný si ich kúpiť môže,
stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci
6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peň-
žitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle
sa s vyplatením už poštového kamkol'vek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej
než balíček nezasiela sa.
Jediné zaslätel'stvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách,
v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky za to, falšované byvajú, prosím
tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Veľacteny pane lekárnik! S hlbokou úctou vám dakujem za Vaše
pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše
zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a
teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov' dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

Ctený pane! Žiadam Vás týnto o zaslanie jedného balíčka zdravot-
ných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočné boľasti a mnoho som
utratil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už
4 roky zdravý a nič mi nezaškodi. Nech Vám Otec nebesky dobráje
dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému. *Ján Horák.*
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich
karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť
nemôžem, užívame ich celá rodina. *Ján Pavoni,* podnikateľ staviel.
Štubňa, 9. augusta 1899.

Veľacteny pane lekárnik! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výteč-
ných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám dakujem za tieto,
lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Nícola, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Uctve Vás prosím, ráčte mi zaslať obra-
tom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blaho-
darnejšieho lieku neznám proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu
rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdčne.
V Sobotišti, 19. dec. 1899. *S úctou Ján Vrana,* mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý pošlite mi 1 balík
Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečeny prajem Vám
mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich
piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od
Neho žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glauviz, v tovare na tannin.

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne
so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy**JOSEF SOHR**

V SOMOGY-SZILL-F.

Fabrika 100 korún vyplatí
tomu, kto vie preukázať
«Sohr Sväto-Antonskú»
kosu z daktorej inej fabriky,
200 korún vyplatí tomu,
kto zpomedzi 100 «Sohr
Sväto-Antonských» vie
preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšpomenutej chýrenej firmy obrázkový
cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dorožky, a nezodpovedajúce kosy budú s
ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromážditel'om
výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergauský

brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“

Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.